

Н.О. Яремчук¹, Ю.В. Максименко²

^{1,2}Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

До роду *Theodoxus* належать невеликі, порівняно невибагливі до умов середовища молюски. Легкість розмноження в штучних умовах роблять цих тварин дуже зручними для утримання в акваріумі, особливо прісноводні види. Поселити у себе цих черевоногих можна абсолютно безкоштовно: вони мають вітчизняне походження і зустрічаються в річках та озерах, що мають помірне антропогенне навантаження [2, 5, 8].

Рід належить до родини неретід (*Neritidae*). Як і більшість родичів, можуть мешкати і в прісній, і в солонуватій воді. Їх розмір досягає в середньому сантиметр в висоту. Раковина округла, з невеликим завитком, багатьом вона нагадує за формою миску або чашку. На задній поверхні підошви є кришечка, якою тварина закриває вхід у разі потреби, як ампулярії. Підошва світла, кришечка і вхід – жовтуваті [1, 3, 7].

Забарвлення молюсків дуже різноманітне і гарне. Малюнок раковин контрастний – великі і дрібні краплини або переривчасті звивини на більш світлому або більш темному тлі. Самі черепашки – товстостінні і щільні, дуже міцні. Справа в тому, що в природі молюски живуть у водоймах з досить сильною течією, і міцний панцир просто необхідний їм в цих умовах [9, 10].

Представником роду є *Theodoxus astrachanicus* – лунка астраханська – мешкає в лиманах і річках басейну Азовського моря. У цих черевоногих дуже красивий і чіткий малюнок черепашки: темні завитки на світлому тлі.

Вони однаково комфортно почувають себе і при температурі +19, і при +29. Харчуються водоростями, причому працюють активно – це відмінні помічники, завдяки яким містити акваріум в чистоті власнику значно легше. Ці вихованці відмінно розмножуються в умовах штучного водоймища. Причому, на відміну від природного ареалу, в акваріумі період розмноження не залежить від сезону – проходить і взимку і влітку. Для того, щоб стимулювати їх до цього, досить підтримувати в домашній водоймі високу температуру – від 24 градусів [7].

Процес розмноження цих черевоногих, особливо розвитку зародків, дуже цікавий. Яйця вони відкладають на тверду поверхню – камені, стінки, фільтр. На відміну від інших домашніх молюсків, їх кладки мають продовгувату форму приблизно в міліметр довжиною. Причому в кожній кладці-капсулі знаходиться кілька десятків яєць. Молюск народжується через 5–7 тижнів після того, як була відкладена капсула. Новонароджений теодоксус не більше міліметра в довжину, позбавлений пігменту – молочно-білий, з тонким і крихким "панцером". Спочатку малюки ховаються в ґрунті і намагаються триматися ближче до стінок водойми. Дорослою особиною

можна вважати тварину, коли на її черепашці з'являться елементи звичайного характеру конхіологічного малюнку [6, 7].

Отже, *Th.astrachanicus* – перспективні моллюски для утримання в акваріумі. Звичайно, ці тварини не дуже великі, зате красою забарвлення можуть посперечаються з будь-якими екзотичними черевоногими моллюсками. А незаперечна їх користь в акваріумі – величезний плюс.

Література

1. Анистратенко В.В., Анистратенко О.Ю. Класс Панцирные или Хитоны, класс Брюхоногие – Cyclobranchia, Scutibranchia и Pectinibranchia. Фауна Украины: в 40 т. НАН Украины, Ин-т зоологии им. И.И. Шмальгаузена. – К.: Велес, 2001. – Т.29: Моллюски, вып. 1, кн. 1. – 240 с.
2. Жадин В.И. Моллюски пресных и солоноватых вод СССР. Определители по фауне СССР, издаваемые Зоологическим институтом АН СССР. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1952. – С. 46–376.
3. Жадин В.И. Методы гидробиологических исследований. – М.: Высш. школа, 1960. – 189 с.
4. Тарасова Ю.В. Моллюски роду *Theodoxus* (Mollusca: Gastropoda: Pectinibranchia: Neritidae) України : автореф. дис. ... канд. біол. наук : 03.00.08. К., 2011. 20 с.
5. Тарасова Ю.В., Лопоцюк Р.А. До еколого-фауністичної характеристики лунки річкової Лівобережної України // Збірник наукових праць «Біологічні дослідження – 2015». – Житомир: ПП «Рута», 2015. – С. 107–109.
6. Шубрат Ю.В. Еколого-фауністична характеристика моллюсків роду *Theodoxus* України // Наукові дослідження – теорія та експеримент 2007: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., (м. Полтава, 14–16 трав. 2007 р.). – Полтава, 2007. – С. 79–81.
7. Теодоксус (*Theodoxus*) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nashirybki.ru/bespozvonochnye/teodoksus.ht> – Назва з екрану.
8. Bunje P. M. E. (2005), Pan-European phylogeography of the aquatic snail *Theodoxus fluviatilis* (Gastropoda: Neritidae), *Molecular Ecology*, 14, 4323–4340.
9. Glöer P., Meier-Brook C. Süßwasser mollusken. – Hamburg: DJN, 1998. – 136 s.
10. Neumann D. Morphologische und experimentelle Untersuchungen über die Variabilität der Farbmuster auf der Schale von *Theodoxus fluviatilis* L. // *Z. Morph. Okol.* – 1959. – Vol. 48. – P. 349–411.